

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Felipe Areizaga Beain

*Urretxu,
Gipuzkoa
(1921-2013)*

Aurkibidea

Biografia

Urretxuko Etxaburubekoa baserrian jaio zen 1921ean. 8 anai-arreba ziren familian. Aita Etxaburu bertakoa zuen; eta ama, Brinkolako Agerrezabal baserrikoa. Baserriko bizimodua eraman izan du beti, nahiz eta etxetik kanpo morroi-lanetan aritu zen osaba-izeben etxean, Legazpin. Soldadutzatik libre geratu nahian, Aparizio lantegian hasi zen lanean Zumarragan bonbak egiten; baina ez zuen zorterik izan, eta 3 urtez Ferrolera joan beharra suertatu zitzaion. Itsas armadan aritu zen. Basoan egurretan eta bideak egiten aritu izan da lanean; Zumarragako Santa Barbara bidea egiten aritu zen. Soldadutza ostean, Gabilondo zerra-lantegian egin zuen lan. 1954an ezkondu zen Etxaburu bertara, eta 5 seme-alaba izan zituen.

Zintak

URR-021

- **Proiektua:** Gure Nagusiak - Urola Garaia: Mende bat iruditan
- **Elkarrizketatzailea(k):** Bereziartua, Joxe Manuel "Bere"
- **Data:** 2005-11-01
- **Iraupena:** 73 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Etxazarra, Ainhoa
- **Emalea:** Bereziartua, Joxe Manuel "Bere"

URR-024

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Otegi, Aitziber
- **Data:** 2010-06-01
- **Iraupena:** 100 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Oruesagasti, Ainitze

Pasarteak

1. Gerra aurreko maisua

- **Erref:** URR-021/002
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:33:42. **Bukatu:** 00:35:43

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Sei urte zituela hasi zen eskolara. Maisu erdalduna zuten. Maisu ona zen, baina gogorra. Gerra sartu zenean, maisutza utzi egin behar izan zuen, gorria zen eta.

2. Eskola gutxi, baina doktrina ondo ikasi behar

- **Erref:** URR-021/003
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:35:43. **Bukatu:** 00:37:06

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Doktrina
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

Hamaika urte zituela, gau-eskolara hasi zen Felipe. Hala ere, neguan baino ez zen joaten, etxean lagundu beharra zegoen eta. Doktrina ondo ikasi behar izan zuen komunio handia egiteko.

3. Hamabost urte zituela morroi

- **Erref:** URR-021/006
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:47:46. **Bukatu:** 00:49:39

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Armagintza

Laburpena:

Hamaika urte zituela eskola utzi eta ardiak zaintzen ibili zen. Hamabost urte bete zituztenean morroi joan zen izekoren baserrira. Ganadua zaintzea zen bere betebeharra. Ondoren Aparizion hasi zen lanean, gerra sasoian bonbak egiten.

4. Soldadu Ferrolera

- **Erref:** URR-021/007
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:49:39. **Bukatu:** 00:50:44

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura
- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

Gerra amaitu zenean, hainbat langile kaleratu zituzten Aparizion, tartean Felipe. Morroi egon zen soldadu joan behar izan zuen arte. Ferrolera joatea tokatu zitzaion, itsas armadara.

5. Udan Zumaiaiko hondartzara

- **Erref:** URR-021/008
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:50:44. **Bukatu:** 00:52:16

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Hondartza
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak

Laburpena:

Udan, trena edukitzen zuten Urretxutik Zumaiaara joateko. Hondartzara joaten ziren mutikotan. Hamar zentimo kobratzen zuten bainujantzia alokatzea.

6. Soldadu itsas armadan

- **Erref:** URR-021/009
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:52:16. **Bukatu:** 00:54:02

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

Ferrolera 110 gipuzkoar joan ziren soldadu. Lehenengo, sei hilabete pasatu zituen kuartelean eta gero itsasontzira. Itsasontzira sartu zen lehenengoan zorabiatu egin zen.

7. Baserriaren egitura

- **Erref:** URR-024/005
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:06:01. **Bukatu:** 00:07:16

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Etxaburubekoa baserria nolakoa zen. Bi solairuko bizitza zen. Baserriak ez zuen mandiorik, eta bizkarrean hartuta igo behar izaten zuten "bildutako genero guztia".

8. Abereen zainketa lanak

- **Erref:** URR-024/006
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:07:16. **Bukatu:** 00:08:26

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Ganaduari azpiak zenbatero egin, aldatu... Simaurra ateratzeko, ukuilu-aitzurra edota zitz-aitzurra erabiltzen zuten.

9. Behiak

- **Erref:** URR-024/007
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:08:26. **Bukatu:** 00:09:30

Gaia(k):

- Baserría » Baserríko lanak » Baserríko animaliak

Laburpena:

Esnetarako lau-bost behi zituzten. Idi faltan, behiak uztartzen zituzten lurra lantzeko. 16 litro esne ematen zuen behia "behi ona zen" dio Areizagak.

10. Lurra lantzea

- **Erref:** URR-024/008
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:09:30. **Bukatu:** 00:10:45

Gaia(k):

- Baserría » Baserríko lanak » Lurra lantzea
- Baserría » Baserríko lanak » Baserríko animaliak

Laburpena:

Idi faltan, behiak uztartzen zituzten lurra lantzeko. Hiru hektarea inguruko soroak zituzten. Lehen, "gaztaina sastraka ugari" omen zen Etxaburubekoa inguruan.

11. Laian, bost urterako

- **Erref:** URR-024/009
- **Iraupena:** 0:03:01. **Hasi:** 00:10:45. **Bukatu:** 00:13:46

Gaia(k):

- Baserría » Baserríko lanak » Lurra lantzea
- Baserría » Baserríko lanak » Baserríko tresnak

Laburpena:

Laian nola egiten zuten, noiz... Generalean, hiru lagun aritzen ziren. Bost urterako gurasoen erdian hasi zen Felipe laian, laia bakarrekin. 12 urterako hasi zen bi laiarekin.

12. Lurra goldatzea

- **Erref:** URR-024/010
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:13:46. **Bukatu:** 00:15:01

Gaia(k):

- Baserría » Baserríko lanak » Baserríko tresnak
- Baserría » Baserríko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

Lurra nola goldatzen zuten. Golde txikia: nolako tresna zen deskribatzen du. Lur jasotzea.

13. Lur jasotzea

- **Erref:** URR-024/011
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:15:01. **Bukatu:** 00:15:50

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:

Lurra goldatu ondoren, lur jasotzea egin behar izaten zen. Etxaburun gurdiaekin egiten zuten. Legazpin beste hiru lagunekin ibilia da lur jasotzen. Sorobarrenean otarra lurrez bete, eta bata bestearen jarraian ilaran jarrita, otarra bizkarrean elkarri pasatuz, gora jasotzen zuten lurra.

14. Etxaburu inguruko lurrak

- **Erref:** URR-024/012
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:15:50. **Bukatu:** 00:17:50

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Baserría » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

Etxaburubekoa inguruko lurrak, "goseak". Narrosko markesak Etxaburu erosi zuenean Feliperen birraitonari lurrari buruz esandakoa. Ez zuten lurrik ureztatzen.

15. Pago-hostoa eta otea, abereentzat

- **Erref:** URR-024/013
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:17:50. **Bukatu:** 00:20:21

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Lurra lantzea: lehen ez zen ongarririk erabiltzen. Abereen jana: pago-hostoa biltzera joaten ziren basora. Kimatzea. Ote sailak. Otea bildu, etxera eraman eta puntzoi batekin txikitzen zen. Gero, ganaduari ematen zitzaion jateko.

16. Pagadiak eta Irimo aldeko txondorrak

- **Erref:** URR-024/014
- **Iraupena:** 0:03:27. **Hasi:** 00:20:21. **Bukatu:** 00:23:48

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Ikazkinak eta txondorrak

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Euskara » Bilketa linguistikoa » Toponimia

Laburpena:

Mendian dena pagadiak ziren. Inguruko lurretan lehendabiziko pinua Feliperen osaba batek sartu zuen. Egurra saldu egiten zuten. Irimo "txondor-zuloz josita" zegoen. Felipe mutikoa zela, bi txondor erre omen ziren Irimon. Ataungo basomutilak ibiltzen ziren ikatza egiten. Antzuolako mugan, zazpi txondor batera ezagutu omen zituen: Ikazki eta esaten zioten leku hari.

17. Txondorrak eta ikatza

- **Erref:** URR-024/015
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:23:48. **Bukatu:** 00:25:13

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Ikazkinak eta txondorrak
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Txondorra nola egiten den. Mandazainak ibiltzen ziren ikatza kargatu eta Zumarragako tren-geltokira eramaten. Ikatza zakuka saltzen zen.

18. Egurra, diru-iturri

- **Erref:** URR-024/016
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:25:13. **Bukatu:** 00:26:27

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:

Pagoa aizkoraz ebakitzen zuten. Su-egurra saltzeko izaten zen. Pago tonelada, 25 pezetan ezagutu zuen Felipek. Haritz toneladak, berriz, 20 pezetan. Pagoa garbiagoa eta biziagoa da sutarako.

19. Irimoko harria

- **Erref:** URR-024/018
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:29:37. **Bukatu:** 00:31:16

Gaia(k):

- Lanbideak » Etxeginak

Laburpena:

Irimoko harriaren famaz hitz egiten du. Larregiko harrobiari buruzko kontuak.

20. Egurra eta mandazainak

- **Erref:** URR-024/019
- **Iraupena:** 0:02:29. **Hasi:** 00:31:16. **Bukatu:** 00:33:45

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Egurra eta labrantza ziren baserriko bizibidea. Egurra toki batetik bestera emateko baziren kableak, baina mandoarekin garraitzen ziren gehienean enborrak. Enborrak mandoei nola kateatzen ziren azaltzen du. Mandazainak nafarrak izaten ziren.

21. Idiak eta uztargilea

- **Erref:** URR-024/020
- **Iraupena:** 0:03:32. **Hasi:** 00:33:45. **Bukatu:** 00:37:17

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Urretxun ia baserri gehienetan zeuden idiak. Azpeitiko, Tolosako eta Asteasuko uztargileak joaten ziren Urretxura uztarriak egitera. Uztargileak idien neurriak hartu eta egun guztia pasatzen zuen uztarria egiten. Pago egurrarekin egiten ziren uztarriak. Erak, kopetakoak...

22. Ferratzailea

- **Erref:** URR-024/021
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:37:17. **Bukatu:** 00:38:40

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Errementariak, ferratzaileak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Bar Ixabelen azpian zegoen ferratzailea. Aitak mutikotan bidaltzen zuen behiak ferratzera. Abereak nola ferratzen ziren. Burdinazko ferrak.

23. Ijitoak

- **Erref:** URR-024/024
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:41:14. **Bukatu:** 00:42:06

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Kanpoko jendearekin harremana

Laburpena:

Baserriz baserri ibiltzen ziren ijitoak. Normalean, eskean ibiltzen ziren, eta lapur fama "ikeragarria" zuten. Astoekin tratuan aritzen omen ziren.

24. Burgos aldeko galbahegileak

- **Erref:** URR-024/025

• **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:42:06. **Bukatu:** 00:43:57

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Baziren etxez etxe galbaheak saltzen eta konpontzen ibiltzen ziren gizonak. Burgos aldekoak omen ziren, eta mandoa "ondo kargatuta" edukitzen zuten.

25. "Paragueroak" eta zorrontzaileak

- **Erref:** URR-024/026
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:43:57. **Bukatu:** 00:45:18

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Etxez etxe lapiko ipurdiak konpontzen aritzen ziren "paragueroak". Galizia aldetik etortzen ziren "paragueroak". Zorroztzaileak.

26. "Trapu zaharra, pote zaharra!!"

- **Erref:** URR-024/027
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:45:18. **Bukatu:** 00:46:34

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Lehen, "estimazioa zuen" trapu zaharrak. Etxeko trapu zaharrak eta ardi ileak hartzen zituen traperok. "Etxekoandre!! Trapu zaharra, pote zaharra!! Todo bueno..." esaten omen zuen Carrillo izeneko traperok batek.

27. Larrua eta abarkak

- **Erref:** URR-024/028
- **Iraupena:** 0:03:15. **Hasi:** 00:46:34. **Bukatu:** 00:49:49

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak
- Baserría » Baserríko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Behiaren larruarekin abarkak egiten ziren. Larruari kare bizia bota eta harekin lehortzen zen. Zurdazko abarka-sokak. Larruzko eta gomazko abarkak.

28. Morroi eta Aparizíonean lan egindakoa

- **Erref:** URR-024/029
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:49:49. **Bukatu:** 00:52:01

Gaia(k):

- Baserría » Baserríko lanak » Baserríari lotutako lanbideak

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Goierriko lantegiak

Laburpena:

15 urterekin Legazpiko Zelanda baserrira joan zen morroi. Izeba eta osaba zituen han. Bi urte egin zituen morroi. Gerrara ez joateagatik, etxera bueltatu eta Aparizionean hasi zen lanean. Hiru errelebotan egiten zuten lana: egunean, 1.000 bonba egiten zituzten.

29. Zumarraga-Urretxuko lantegiak

- **Erref:** URR-024/030
- **Iraupena:** 0:02:34. **Hasi:** 00:52:01. **Bukatu:** 00:54:35

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Goierriko lantegiak

Laburpena:

Zuma lantegiak: Busca, Mendizabal, Agirre, Legorburu... 1915ean, Eguzkia burdin lantegia jarri zen martxan. Serralde fundizioa, Aparizio, Orbegozo...

30. Emakume asko Aparizio lantegian

- **Erref:** URR-024/031
- **Iraupena:** 0:00:34. **Hasi:** 00:54:35. **Bukatu:** 00:55:09

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Goierriko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:

Emakume askok egiten zuen lan Aparizioneko lantegian. Haien eginkizunak zein ziren aipatzen du Felipek. Gerra denboran zen, eta askok bikotea frontean zuten.

31. Baserriko lanak eta lantegikoak

- **Erref:** URR-024/032
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:55:09. **Bukatu:** 00:56:00

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Goierriko lantegiak
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Morroi egon zen denboran ikasi zuen bizikletan ibiltzen, baina ez zuen bizikletarik erosi gero. Baserritik oinez joaten zen Aparizioneko lantegira: 20 minutuko bidea zuen. Eguerdietan, etxera bueltatzen zen bazkaltzera, eta, tarte horretan, behien azpiak ere egiten zituen lanera joan aurretik.

32. Bidegintzan ibilia

- **Erref:** URR-024/033
- **Iraupena:** 0:06:06. **Hasi:** 00:56:00. **Bukatu:** 01:02:06

Gaia(k):

- Lanbideak » Beste batzuk
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:

1946an hasi ziren auzoko bidea egiten. Zazpi urte behar izan ziren bidea bukatzeko. Felipe bide-lanetan aritu zen. Zer lan egiten zuen eta zenbat irabazten zuen aipatzen du. Lan-tresnak: dinamita, pikatxoia eta pala. Auzotarrek dirua eman zuten bidea egiteko. Iraberriko errekatik ateratzen zuten losa "kañuk" egiteko.

33. "Orduak jo du!"

- **Erref:** URR-024/037
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 01:04:59. **Bukatu:** 01:06:40

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Gerra denboran, kaleko emakume asko joaten zen Feliperen baserrira gari-azaoak egitera. Arratsaldeko hiru pezeta eta merienda ematen zien Feliperen amak. Emakume batekin izandako pasadizoa kontatzen du.

34. Gari-jotzea

- **Erref:** URR-024/038
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 01:06:40. **Bukatu:** 01:08:06

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

Gari-jotzea eskuz egiten zen. Ganbaran egiten zuten gari-jotzea. Auzolanean egiten zuten. Auzoko batzuen etxera joandakoa bi igandetan gari-jotzera: lanak egiten eta gero, albergan garbitzen ziren.

35. Hiru urte eta erdi soldadutzan

- **Erref:** URR-024/040
- **Iraupena:** 0:04:23. **Hasi:** 01:11:27. **Bukatu:** 01:15:50

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

Hiru urte eta erdi egin zituen soldadu Ferrolen (Galizia). Gosea pasatu zuten. Gerra ondoreneko aurreneko soldaduak ziren, eta diziplina handia zegoen.

Cervera barkuan ibili zen: 800 lagun egon ziren barkuan, nolako kainoak zituen... Hiru egunetik behin guardia egin behar izaten zuen.

36. San Juanak

- **Erref:** URR-024/049
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 01:35:53. **Bukatu:** 01:37:47

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

Santa Barbarako erromeriak. Bi soinujole joaten omen ziren. San Juanetan, etxe bakoitzean egiten zen sua, eta Santa Barbaran zuhaitza ipintzen zen. Suaren esanahia.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2025-06-14

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com